

**ANO konvencijas par personu ar invaliditāti
tiesībām ratificēšanas un īstenošanas pamatnostādņu
2014.–2020. gadam ietekme uz cilvēkiem ar invaliditāti,
viņu tiesību un pienākumu atspoguļojums LR Invaliditātes
likuma grozījumos pēc 2010. gada 28. janvāra
(kritiskā diskursa analīze)**

Baiba Baikovska

Rīgas Stradiņa universitāte, Doktorantūras nodaļa, Latvija

Ievads. 2010. gada 28. janvārī Latvijā tika ratificēta ANO konvencija par personu ar invaliditāti tiesībām, un tas nozīmē, ka Latvijas valsts apņēmas pildīt tajā noteiktās saistības. Tātad ANO konvencijai par personu ar invaliditāti tiesībām dalībvalstīs ir likumisks spēks mainīt esošos uzstādījumus un piedāvāt jaunus. Lai ieviestu šīs konvencijas saistības Latvijā, tika izstrādātas tās īstenošanas pamatnostādnes. Pašlaik spēkā esošās pamatnostādnes būs spēkā līdz 2020. gadam. Kā uzstādījumi šajās pamatnostādnēs atspoguļojas citos politikas dokumentos, kas līdzvērtīgi ietekmē cilvēku ar invaliditāti dzīves kvalitāti valstī? Šo jautājumu ir būtiski izpētīt, jo ANO konvencijas noteikumu atspoguļošana Latvijas Invaliditātes likumā nozīmē to, ka konvencija tiek ieviesta Latvijas valsts likumdošanā un arī praksē. Savukārt, ja tā netiek ieviesta valsts likumdošanā, var rasties plaša starp teorētisko apņemšanos un praksi.

Darba mērķis, materiāls un metodes. Darba mērķis ir noteikt, vai ANO konvencijā par personu ar invaliditāti tiesībām reglamentētās saistības tiek atspoguļotas LR Invaliditātes likumā un vai tajā noteiktais ir ietekmējis LR Invaliditātes likuma grozījumus, un ko no tā var secināt. Par pamatu LR Invaliditātes likuma un tā grozījumu galveno tematu noteikšanai tika ņemts mans pētījums un raksts "Kritiskā diskursa analīze: Invaliditātes teorētiskais modelis LR Invaliditātes likumā un tā grozījumos".

Lai atbildētu uz ievadā uzdoto jautājumu, ar kritiskā diskursa analīzes metodi tika noteikti galvenie temati un uzstādījumi gan ANO konvencijā par personu ar invaliditāti tiesībām, gan to ieviešanas Latvijā pamatnostādnēs 2014.–2020. gadam, un abi dokumenti tika salīdzināti, analizējot tajos galvenos tematus, uzstādījumus un to atspoguļojumu LR Invaliditātes likumā.

Rezultāti. Kritiskā diskursa analīzes rezultātā ir iespējams redzēt galveno tematu sadalījumu ANO konvencijā par personu ar invaliditāti tiesībām un pamatnostādnēs, ko izstrādājusi LR Labklājības ministrija tās ieviešanai Latvijā, un kā tās atspoguļojas LR Invaliditātes likumā un tā grozījumos, kā arī var izdarīt secinājumus saistībā ar to.

Secinājumi. Pēc ANO konvencijas par personu ar invaliditāti tiesībām un tās īstenošanas Latvijā pamatnostādņu kritiskā diskursa analīzes un tematu salīdzinājuma ar LR Invaliditātes likumu un tā grozījumiem tika secināts, vai un kā uzstādījums, ka ANO konvencija par personu ar invaliditāti tiesībām jāievieš Latvijā, atspoguļots politiskajā dokumentā, kas tiešā veidā ietekmē cilvēkus ar dažāda veida invaliditāti, viņu dzīvi un sociālo iekļaušanos. ANO konvencijas par personu ar invaliditāti tiesībām galveno uzstādījumu iekļaušana vai neiekļaušana politiskajos dokumentos, kas tieši ietekmē personu ar invaliditāti dzīvi valstī, var sniegt iespēju izdarīt secinājumus par praktisko dzīves un vienlīdzīgu iespēju kvalitāti cilvēkiem ar invaliditāti Latvijā.



Valsts pētījumu programmas "Tautsaimniecības transformācija, gudra izaugsme, pārvaldība un tiesiskais ietvars valsts un sabiedrības ilgtspējīgai attīstībai - jaunas pieejas ilgtspējīgas zināšanu sabiedrības veidošanai" (EKOSOC-LV) apakšprojekts Nr. 5.2.5.